

GARMER & THESINGER EXPRESS

Maandelijks Nieuwsblad voor Garmerwolde,
Thesinge en omstreken

8e jaargang augustus 1985

DE KINDEREN KOL UIT DE VERF

Als 'geschiedschrijver' over Thesinge horen wij over vroeger veel verhalen, waaruit blijkt dat men sterk gehecht is aan het dorp. In deze tijd, waarin veel jongeren wegtrekken naar de stad of elders, is het opvallend dat veel Thesinger families zeer honkvast zijn. Het leek ons een goed idee ook eens de jongere generatie, die hier is blijven 'hangen', te vragen naar hun binding met het dorp.

De keuze viel op de kinderen van schilder Klaas en Anneke Kol. Geen toevallige keuze, want het is toch niet alledaags, dat 5 kinderen uit één gezin zowel in hun geboortedorp blijven wonen als met dorpsgenoten - op één na - getrouwd zijn. En zo zitten we op een goede avond met 5 Kollen rond de tafel.

Even voorstellen:

JELLY, de oudste dochter is 34 jaar en getrouwd met Harm Hofstede, ook al schilder. Zij heeft 3 kinderen en woont aan de Schutterlaan. Met een zaak aan huis heeft zij full-time werk. Woensdag- en zaterdagmiddag is de zaak gesloten, maar als zij thuis is laat ze nooit iemand voor een dichte deur staan.

HENNY, 32 jaar, getrouwd met Jan Mollema en moeder van 2 kinderen. Naast haar werk als huisvrouw houdt zij het gymnastieklokaal brand-schoon. Zij woont aan de Dijk. BERTUS, bijna 28, is van beroep electriciën en werkt in de stad. Hij is kortgeleden getrouwd met Lucy Slachter en woont prima naar z'n zin aan de Molenweg.

ARENDE, 26 jaar is van beroep ook schilder. Je ziet hem regelmatig ergens in het dorp op de ladder staan. Hij woont met zijn vrouw Alwia (de enige niet-Thesinger 'aanhang', zij komt n.l. uit Bedum) in het huis naast zijn ouders, in de Havenstraat.

CLARA, de jongste, is 24 jaar en werkt bij de gezinsverzorging in Groningen. Zij heeft wisselde werktijden. Zij is getrouwd met Cor van Zanten en woont in de Kapelstraat.

Woon-Werken.

Op onze vraag waarom ze hier allemaal zijn blijven wonen is het antwoord van Jelly simpel. 'Al voor ons trouwen had Harm hier zijn zaak. Ik werkte in een winkel in de stad Groningen en woonde thuis. Voor mij is het dus heel vanzelfsprekend dat ik in Thesinge ben gebleven'.

De man van Henny werkt in Veendam. Hij reist heen en weer met een dorpsgenoot. 'Dat samen reizen maakt het voor Jan makkelijker om hier te blijven wonen; elke dag alleen op en neer gaan zou toch een hele opgave zijn. We wonen hier ook allebei graag, maar het zou best kunnen dat we ooit nog eens in

de richting van Veendam verhuizen. In het begin van ons trouwen zou ik daar nooit over gedacht hebben. Nu ligt het toch wel wat anders; ook al omdat hier zo weinig is en je afhankelijk bent van de dorpen in de buurt'.

Bertus werkt in de stad maar wil er voor geen goud wonen: 'Ik moet om mijn huis heen kunnen lopen', is zijn kernachtige reactie. Broer Arend lijkt 't nog wèl wat om in de stad te wonen, maar dan wel midden op de Grote Markt! Clara werkt veel in Lewenborg en Cor werkt in Garmerwolde. 'We hebben een fijn huis en het werk vlakbij, wat wil je nog meer?' zegt ze in volle tevredenheid.

Een goed huis is dus een belangrijke reden voor de Kollen om in Thesinge te blijven wonen. En om een huis naar hun zin te krijgen zien ze niet op tegen een beetje werk, want de jongste 3 hadden ook een huis in de Bakker-

straat kunnen krijgen. Zij gaven echter de voorkeur aan een huis waar nog wat aan op te knappen viel. Dat is, met hulp van veel vrienden, voortreffelijk gebeurt, zo blijkt uit de inrichting van het huis van onze gastheer Arend. Hij woont in het huis waar Henny geboren is. Hun grootouders woonden ernaast. Toen het gezin te groot werd voor dit huis werd er geruild; in dit huis zijn Bertus, Arend en Clara geboren. Nadat opa overleden was, is er een deur gekomen tussen beide huizen en hadden de jongens er hun ruimte voor 'feesten met harde muziek'. Arend zegt lachend dat ze wat die huizenruil betreft nu weer van voren af aan beginnen.

Dorp-Stad.

Dat ze niet alleen vanwege een mooie woning in Thesinge blijven, blijkt wel als we aan de praat raken over hun activiteiten in het dorp. Elke Kol blijkt dan erg actief te zijn (geweest) in het dorpsleven. Zo zit Arend in het bestuur van de ijsvereniging 'de Scheu-

Broederlijk en zusterlijk bijeen ± 20 jaar geleden:
van links naar rechts Jelly, Bertus, Arend, Clara en Henny.

vel' en in het Oranjecomité. Voor zijn hobby's moet hij wel naar elders. Hij zit op de visclub in Garnerwolde en op een vogelclub in Bedum. Deze winter wil hij op een zwemclub en daarvoor zal hij naar Groningen moeten. Clara speelt al 8 jaar lyra in de drumband. 'Ik oefen elke avond', meldt zij met een grijns naar Bertus, die hetzelfde instrument bespeelt. Momenteel heb ik geen tijd meer voor volksdansen en jazz-ballet, maar dat vond ik allebei wel leuk om te doen'. Bertus is actief in de muziek. Hij bespeelt het kerkorgel en heeft ook het koor wel eens begeleid. Wel maakt hij zich zorgen om de muziekvereniging: 'we hebben geen goede ruimte om te repeteren en dat is niet bepaald bevordelijk voor de sfeer. We zijn wel steeds op zoek, maar dat lukt nog niet erg'.

Henny zit in de Wereldwinkel, wat 's winters de meeste tijd kost. Volksdansen doet zij ook met plezier. 'Met een aantal dingen ben ik voorlopig gestopt. We waren geen avond meer thuis en dat zint je op den duur niet'.

Jelly heeft weinig vrije tijd. Zij zat bij de toneelvereniging W.W.K. en zong in het kerkkoor. 'Het moet ontspanning zijn en géén plaag. Sinds onze kleine er is zijn de avonden kort; als ik gelegenheid heb dan begin ik weer'.

De mening van allen is dat er in het dorp genoeg te doen is. Behoeft aan clubs in de stad is er niet omdat ze het liefst met vrienden en bekenden optrekken. Ook als ze 's avonds uitgaan is dit vaak naar bekende gelegenheden in de naaste omgeving. Zo hebben Henny en Clara genoten van het stildansen in het Trefpunt. Zij hopen beiden dat het deze winter weer lukt om een stel

mensen bij elkaar te krijgen. Bertus vindt het wel belangrijk dat de stad vlakbij is. 'Om er te winkelen of eens uit te gaan; je bent er met de auto zó. Als je van het openbaar vervoer afhankelijk bent dan valt het niet mee natuurlijk, maar wij hebben gelukkig allemaal een auto'. Ook Jelly mag graag eens rondkijken in de stad. Van 'mensen kijken' alleen al geniet ze volop. Het komt er jammer genoeg haast niet meer van met zo'n zaak en op de vrije middagen willen de kinderen ook wel eens wat. Clara en Henny trekken niet zoveel naar de stad. Henny zegt: 'ik doe de boodschappen en ben zo snel mogelijk weer thuis'. Het liefst haal ik alles uit winkels in de buurt. Ik hou helemaal niet van de drukte in de stad'.

Kind-zijn in Thesinge vroeger en nu.

Jelly en Henny vertellen dat hun kinderen zich in het dorp prima amuseren. 'Wel is het jammer dat er totaal geen verenigingen meer zijn voor de kinderen', zegt Jelly. 'Onze oudste dochter zat op meisjesvoetbal in Garnerwolde, maar ik vernam aan haar dat het niet leuk was om dit als éénling te ondernemen'.

Ze zijn het er over eens dat zo'n besloten gemeenschap fijn is als de kinderen klein zijn, maar buitenkinderen komen er op school in de stad minder gauw tussen.

Arend en Bertus herinneren zich nog dat zij op school de 'boeren' werden genoemd. Arend: 'Bij mij in de klas zaten alleen maar 'boeren', ze hadden over ons mooi niks te vertellen!!'

Met die opmerking van Arend raken we aan de praat over hun jeugd in Thesinge. Veel goede herinneringen komen dan

boven. Ze stonden vaak met hele groepen jongelui bij 'Smidshoek', wat je nu eigenlijk niet meer ziet. Ze stonden maar wat te kletsen en hadden verschrikkelijk veel lol. 'Proaen en frouluu ploagen', zegt Bertus.

De oude verfhut aan de Maren waar zo vaak 'schooltje' werd gespeeld door de kinderen.

's Zomers bouwden we tenten bij de oude Maar', vertelt Arend. 'Die maakten we zelf van oppers (ruiterstokken) met zeil erover en bekleed met riet. In de herfstvakanties brandde er zelfs een kachelletje in. We hebben wel eens een tent in brand gehad. Prachtige feesten hielden we daar'. Toen kon je ook nog zwemmen in het Maar; ze hadden geen van allen een zwemdiploma, maar hielden gewoon de kop boven water. Ook in Oudman's gracht op Bovenrijge werd veel gezwommen, tot het verboden werd vanwege de ratten. Op de boerderij van Ritsema speelden de Thesinger kinderen ook veel; wat dat betreft is er niets veranderd, want dat doen de tegenwoordige kinderen nog graag!

Naast het huis van de familie Kol stond toen nog een verfhut. Er stonden oude schoolbankjes in, die Pa Kol een nieuw verfje gaf, zodat er schooltje gespeeld werd. 'Wij hebben ons hier vroeger nooit ver-

veeld. Bij ons thuis kon altijd alles', zo vertelt Bertus.

Gezelligheid.

Het wordt ons langzamerhand duidelijk waarom de 5 Kol-kinderen niet zo nodig uit The-

singe weg hoeven. Ze hebben het gewoon ontzettend naar hun zin in een dorp waar ze veel vrienden en bekenden hebben. Gezelligheid dus èn een fijn huis. In de vakanties ver weg trekken is voor hen dus ook niet een jaarlijkse 'must'. 'Om de kinderen hoeven wij echt niet weg', zegt Henny; 'die vermaken zich hele dagen met bootje varen en vissen. Ze vervelen zich niet en dan hoef je ook niet zo nodig ergens heen op vakantie'. Jelly gaat er wel graag even tussenuit, al was het alleen maar om eens even los van de zaak te zijn. Arend en Clara zijn samen met 'aanhang' naar Luxemburg geweest. 'Mooie vakantie met mooi weer gehad, maar als het weer hier zó was geweest, dan was ik thuisgebleven', zegt Arend. Clara is het hier roerend mee eens. Bertus had nog wel even naar de zon gewild, maar had het te druk met zijn nieuwe huis. 'Wij gaan volgend jaar vast wel want ik mag er graag

Stomerij ter Veer
Goed voor uw Goed!

Goederen gebracht in de L. v.d. Veenstraat 3 Garnerwolde, (050-413045) worden vrijdagavond thuis gebracht.

Tevens:
Suède-reiniging,
stoppage en
kledingreparatie.

Goed voor uw goed

KODAK
FILMS

EEN KODAK STRANDBAL KADO
BIJ 2 KODACOLOR FILMS.

AR TRI X PAN FILM KODAK TRI X PAN FI

foto film merema geluid
winkelcentrum „lewenborg“
tel. 414779
 groningen

Voor foto en film
→32A

REGIO-SERVICE
voor radio en t.v.
dan naar
VAN DER REE

eigen service dienst
reparatie: radio, t.v.,
video.
antenne- en geluidsversterkingstechniek

werkplaats:
**OPENBARE LAGERE
SCHOOL
KAPELSTRAAT 11
THESINGE
TEL. 05902-1945**

voel ik me ook prima'. De familieband is goed, maar het is voor geen van allen een reden om nu juist in Thesinge te blijven wonen. 'We lopen de deur niet plat bij elkaar', zegt Bertus. 'Op verjaardagen zijn we er allemaal wel, maar verder niet vaak. We vinden het best om bij elkaar en onze ouders in de buurt te zitten, maar we willen elkaar niet overlopen. Onze pa en Moe denken er al net zo over. We moeten hen zelfs op visite vragen anders komt het er niet van dat zij eens een avond bij je zitten'. Dat geldt ook voor Arend, die naast ze woont. 'Ik zie ze soms in dagen niet', vertelde hij lachend.

Dat er de afgelopen 10 jaar vrij veel 'import' is gekomen in Thesinge, heeft zeker zijn invloed op het dorp gehad, maar wat betreft de gezelligheid is er niet veel veranderd. 'Er zijn nieuwe inwoners bij gekomen die 'ras'-Thesingers zijn geworden. Je houdt altijd mensen die zich nergens mee bemoeien en dat is hun goed recht. Als je je een beetje aan wil passen, kom je er bij de Thesingers best tussen', zo vertelde Bertus.

Aap uit de Mouw.

Net als je als interviewers denkt dat je er een klein beetje achter bent gekomen wat 5 jonge dorpelingen beweegt om in Thesinge te blijven wonen, meldt Arend op de valreep: 'het is allemaal wel waar hoor, wat we gezegd hebben, maar de belangrijkste reden waarom we zo dicht bij elkaar zijn blijven wonen is dat Pa en Moe mooi op onze kinderen kunnen passen. Dan gaan wij de hort op'. Volgens de kinderen Kol kwijten Opa en Oma zich met veel plezier van deze taak.

Toch maar eens navragen...
Kees Faber Truus Top.

Clara, Jelly, Arend, Henny en Bertus zoals wij ze nu kennen.

(foto: Andries van der Meulen)

Noeit gain popelier'n meer in toen

Deze kreet kon je Harrie ten cate in Thesinge vele keren horen zeggen op die bewuste woensdag 14 augustus j.l. Een knoert van een populier moest het afleggen tegen de weergoden. Een van de vele rukwinden op die hete broeierige dag had de kolos uit de slootwal gerukt en hem op het achterhuis doen belanden. Daar moest een dakkapel het ontgelden en werden de nodige vorst- en dakpannen verbrijzeld. Wat leek op een door de wind dichtklappende deur, bleek tot grote verbijstering van de familie ten Cate het gekraak van een omgewaaide boom. Snel waren de kinderen en wat buurtbewoners gemobiliseerd om aan de opruiming te beginnen.

Kettingzaaggeluiden overstemden de praatjes van hoe het wel allemaal was gekomen. Een enerverend werk, waarbij je als omstander een hoop kon leren. Nadat de gemakkelijkste takken waren

verwijderd, had de boom zich door het gewichtsverlies weer enigszins opgericht en wel zo dat de laatste zware overhangende tak buiten handbereik kwam te hangen, ja, en die moest er ook af. Die boom toch! Bijna alle werkers en niet-werkers, de kijkers dus, waaraan nooit gebrek, hadden wel een mening over hoe het uiteindelijk karwei te klaren: Hier een keep maken, daar een touw bevestigen, de trekker ervoor, met z'n allen aan een touw hangen, van boven inzagen en ga zo maar door.

Met vereende krachten.

(foto: Lies ten Cate)

Oplossingen die varieerden van een uiterst voorzichtig aanpak tot no-nonsense maatregelen van 'de verzekering betaalt wel'. Geen familie dus! De zware denkers, hevig gesticulereerd, Truus ten Cate met de koffiekkan daar tussen door, Harrie, die zich volledig aan al dat hersenwerk had overgegeven en er wat verwaasd bijstond, precies een decor voor het plaatselijk volkstoneel, zoals ik één der aanwezigen hoorde zeggen.

Knopen dienden doorgehakt te worden, want de duisternis kondigde zich aan. Al dat denken kostte veel tijd, meer in elk geval dan men had vermoed. Beetje bij beetje begon men te beseffen, dat verder zagen echt geen zin had, alleen maar rampzalige gevolgen zou hebben voor het huis. En ook de ten Cates slapen graag droog. Nico Groothof, in de voetsporen van 'grootdenker' Entjes, zou de andere dag met grover geschut, de graafmachine, de scheve boom recht trekken c.q. duwen, zodat hij de andere kant op kopjes kleiner gemaakt kon worden. Hetgeen gebeurd is.

Ad van Zalk.

Installatiebedrijf

Fa. W. KOOI & Zn.

MIDDELBERT
050-416263

ENGELBERT
050-416217

**GAS - WATER
ELECTRA**

**AUTORIJSCHOOL
BJÖRN WITKAMP**
v/h Tebbens-Witkamp

Vaargeul 56 - Groningen
Tel. 050-412777

Voor een persoonlijke rijopleiding door volledig gediplomeerde instructeurs!

Wij lessen in BMW M323i.
Onze wagens zijn alle voorzien van mobilfoon.

**Motor of
bromfiets**
MOTORENHANDEL
**Joop
Noordhof**

Bovag-lid

Levering van alle soorten
rijwielen, motoren,
bromfietsen

ZUNDAPP - KREIDLER - GARELLI
VESPA - TOMOS - YAMAHA
FANTIC

○ Alle kleuren en modellen uit voorraad leverbaar
○ Vele accessoires en onderdelen
○ Prima service en reparatie

**RIJKSWEG 15
GARMERWOLDE
TELEFOON 05902-1624**

Werkplaats 's maandags de gehele dag gesloten.

PLANTEN IN ONZE OMGEVING

Augustus: DE ZURING

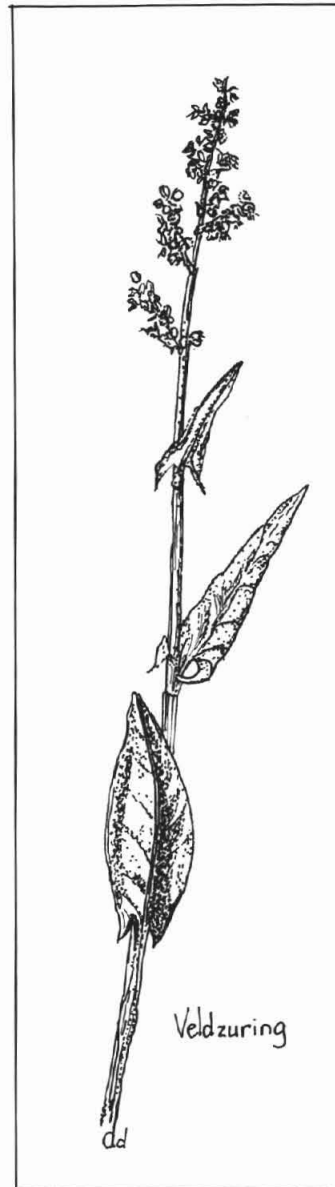
De grote Amerikaanse plantenkundige Asa Gray omschreef de leden van het geslacht zuring als 'groeve kruidachtige planten, met kleine en onopvallende (meestal groene) bloemen'. Het is echter wel zo dat er eigenlijk altijd wel een zuring-soort bloeit, die kan zorgen voor een roodachtige waas in een berm of weiland, dat het best goed doet tegen het geel van de boterbloem. Dus laten we niet al te negatief over deze plant praten. Het is ook nog eens zo, dat er voor alle soorten omgeving wel een zuring bestaat, die zich daar lekker voelt; op zurige zandgronden tref je de schapezuring aan, de veldzuring groeit graag op mestrijke plaatsen, de waterzuring doet het goed op drassige weilanden en langs de waterkant, de krulzuring vind je langs wegen en op bouwland, de bloedzuring houdt van schaduwrijke plaatsen en op ziltige plaatsen stuit je vast en zeker op de zeezuring.

De zuring komt vooral voor in de gematigde en koude delen van het noordelijk halfrond, maar sommige soorten hebben zich over de hele wereld verspreid. Het zijn meesters in de kunst van het overleven. De meeste soorten zijn overblijvende planten en hun zaden (ze kunnen er per jaar zo'n 50.000 voortbrengen per jaar!) worden door de wind verspreid. Elk zaadje heeft daartoe hele kleine vleugeltjes. De verspreiding kan ook door vogels plaatsvinden en zelfs - ondergronds - door mieren, die de zaden als nestmateriaal gebruiken. Deze onder de grond terechtgekomen

men zaden kunnen wel 80 jaar hun kiemkracht bewaren! De vertakkingen van de dikke gele penwortels gaan diep de grond in, soms zelfs wel 3 m.! Ieder afgebroken stuk vormt gemakkelijk nieuwe wortels en na enige tijd staat er dan weer een plant. De zuring is dan ook voor veel mensen alleen maar

een moeilijk te bestrijden onkruid. In Engeland zijn de boeren zelfs verplicht de krulzuring op hun grond uit te roeien, zoals soms bij ons het geval is met distels. Zuring is er van klein tot groot; de schapezuring wordt meestal niet hoger dan zo'n 30 cm., maar de waterzuring kan wel 2 m. worden, waarbij de onderste bladeren wel 1 m. lang kunnen worden. In onze omgeving komt deze gigant onder de zuringen veel voor - vooral aan de oevers van de Thesinger Maar en de veld-, krul- en ridderzuring kun je ook langs de weg of in het weiland tegenkomen.

De Latijnse familienaam van de zuring is 'Rumex', hetgeen 'werpspies' betekent. Deze naam komt voort uit de gelijkenis van de bladvorm van vele zuringsoorten met de vorm van een speer, een spies. Het is daarom ook niet toevallig dat op een schilderij van Hendrick Goltzius (rond 1600), er een (bebloed) zwaard ligt, vlakbij een zuringplant. De Latijnse soortnaam van de veld- en schapezuring is resp. 'acetosa' en 'acetosella', hetgeen duidt op azijn ('Actum'-azijn). Deze naam duidt op de zure smaak van alle delen van de plant. Deze zure smaak wordt veroorzaakt door het hoge gehalte aan oxaalzuur (giftig!), dat de plant waar-

schijnlijk beschermt tegen slakken, rupsen en andere vijanden. Als gevolg hiervan kunnen grote hoeveelheden schapezuring in het veevoer ziekteverschijnselen en een aanzienlijke daling van de

melkgift veroorzaken. Handig om te weten is dit oxaalzuur kan helpen om inkt- en roestvlekken te verwijderen. De naam 'zuring' komt dus niet uit de lucht vallen, net zo min als de namen 'zuurling', 'zurkel' en het Duitse 'Sauerampfer'. Plattelandskinderen uit het oosten van ons land knabbelen in het voorjaar op de jonge bladeren van de veldzuring vanwege die zure smaak en misschien ook wel omdat de plant een nauwe verwant is van de rabarber.

Ondanks de zure smaak en het oxaalzuur (dat zit trouwens ook in spinazie) kan de zuring prima in de keuken gebruikt worden. Ik heb dan ook een veldzuringplant in mijn kruidtuin staan, die zowel vroeg in het voorjaar, als in het najaar heerlijke malse blaadjes levert. Deze jonge blaadjes bevatten veel vitamine-C en zijn dus prima op hun plaats in een salade. Het giftige oxaalzuur gaat pas vervelend doen als je grote hoeveelheden rauwe bladeren gaat eten; je krijgt dan last van braken en diarree. De zuurachtige smaak van enkele verse bladeren geeft aan soepen een aangenaam zuur aroma, terwijl stengeltoppen met de knoppen gekookt kunnen worden als groente. Het is heel lekker om een paar zuringblaadjes mee te koken met spinazie of andere slijmbevattende planten. Er zijn ook mensen, die vinden dat vis, gestoofd in zuringbladeren, meer dan uitstekend smaakt! En als het citroensap een keer op is en de winkels zijn al dicht, doe dan gerust een paar zuringblaadjes in de saus, geen mens die het verschil proeft!

In de geneeskunde heeft de zuring geen grote rol van betekenis gespeeld. Natuurlijk kan hij gebruikt worden bij allerlei ziektes ten gevolge van vitami-

DROGISTERIJ PARFUMERIE-REFORM-SCHOONHEIDSSALON

DE VRIES

WINKELCENTRUM LEWENBORG GRONINGEN TELEFOON 050-410508.

Modern **SCHOENMAKERIJ**
L. H. VENEMA GEDIPL. SCHOENREMAKSTER

- volledige schoenreparaties
- sleutelshop
- alle slijpwerk

KAJUIT 252 LEWENBORG

GEZIEN...

dat u bij Vos Optiek meer bril krijgt voor uw geld. Grote keuze in uiterst betaalbare monturen van de bekende merken met betrouwbare garantie en service

GEHOORD...

Dat u voor een deskundig advies ook bij een HOORAPPARAAT bij Vos Audio moet zijn.

Fida Erkend
(Huisbezoek op afspraak)

VOS OPTIEK AUDIO

OUDE EBBINGESTRAAT 65 · 9712 HE GRONINGEN · TEL. 050-129102

ne-C tekort (scheurbuik, tandvleesbloedingen en-ontstekingen). Ook is nog bekend dat de krulzuring helpt bij brandwonden; de bladeren als kompres gebruiken of wat sap op de wond sprenkelen. Leuk om te onthouden is nog dat met

met name de ridderzuring soelaas kan bieden bij brandnetel-prikken. Uit folklore is over 'Rumex' bekend, dat de plant een kracht bezit om wapens te dwingen hun doel onfeilbaar te treffen. Ook wordt gezegd dat men door zuringzaad in een muts te doen, iemand op afstand schade kan berokkenen. Als voorwaarde geldt echter wel, dat de jongeman, die het zaad verzamelt, nog geen geslachtsgemeenschap gehad mag hebben.....

tekening: Ad van Zalk
tekst : Kees Faber

Feest voor iedereen

Vrijdag 6 september wordt er een grote bingo-avond gehouden in de Prot. Chr. Basisschool 'De Til'. Tevens is er een rad van avontuur en vindt de trekking plaats van de loten die verkocht zijn.

Hieraan voorafgaande wordt er 's middags een rommelmarkt gehouden van kinderkleding, speelgoed en kinderboeken. Ook is er dan een grabbelton vol verrassingen.

's Ochtends tussen 11-12 uur kunt u bloemstukjes inleveren op de school, die daar door een bekwame jury beoordeeld zullen worden.

Bij alle activiteiten zijn mooie prijzen te winnen!

Het avondprogramma begint om 20.00 uur.

Komt u allen naar 'de Til' op 6 september.

Volleybaltoernooi Sportweek

Opperste concentratie, bovenmenselijke inzet, goede sfeer en bovenal het vrijwel ontbreken van volleybaltechniek. Dè ingrediënten voor het ook dit jaar weer zeer geslaagde volleybaltoernooi in het kader van de TenBoerster Sportweek.

Dat de resultaten dit jaar wat tegenvielen wijten wij dan ook volledig aan de bijkans perfecte konditie, waarin onze tegenstanders verkeerden. Wellicht speelde het ontberen van de zo broodnodige mentale (supporters) steun in de voorronden ook een fatale rol. Dit jaar had de grote animator (Wim R.) een tactische sterke zet als opening bedacht: het kansrijk geachte team, waarvan hij zelf natuurlijk ook deel uitmaakte, werd als 'Thesinge 2' ingeschreven.

Het resultaat was er ook naar: een onbedreigde eerste plaats in de poule. Zelfs de handicap, die het kleine TenPoster zaaltje voor dit unieke zestal vormde, bleek geen beletsel.

Het Schutterlaan team (Thesinge 1) deed reeds in de openingswedstrijd een goed geslaagde poging tot vroegtijdige beëindiging van het toernooi.

De preciese uitslag wil me alleen niet te binnen schieten. Vermeldenswaard is slechts de enige schijnaanval door het ijzersterke duo Siebolt en Willem D.

In de analen van de sportweek zal men later toch kunnen lezen, hoe, na een harde maar sportieve strijd, de derde plaats, beloofd met een wel zeer opzichtig roze lintje, werd gewonnen door het team van Thesinge 2.

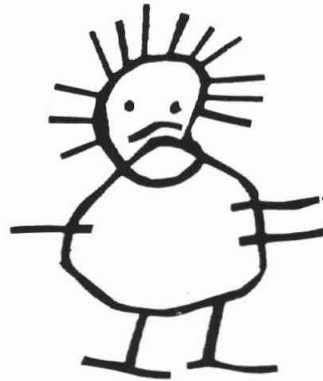
Na afloop vloeiden beide teams toch verdacht gemakkelijk samen, zelfs zonder krocketten.....

Hans van den Berg.

Schone Lei Peuterspeelzaal

Op vrijdag 16 augustus werd er in't Buurhoes een openbare vergadering gehouden over het voortbestaan van de peuterspeelzaal in Ten Boer en Thesinge.

Door een huurschuld aan de gemeente en verschil van mening over het functioneren van de leidster, is de peuterspeelzaal na de vakantie in Ten Boer niet van start gegaan. In Thesinge vangen de ouders samen op, zodat de peuter-

speelzaal hier wel door kan draaien.

Een oplossing moest er die vrijdagavond dus dringend komen om het peuterspeelzaalwerk te kunnen voortzetten.

Door bemiddeling van de gemeente, in de persoon van de heren Cornelis, Jansen en Boelens, is men er die avond gezamenlijk uitgekomen. Door de stichting Peuterspeelzaalwerk op te heffen kan de

schuld kwijtgescholden worden en volgt automatisch ontslag voor de leidster.

Er is een voorlopig bestuur samengesteld, waarvoor zich 7 personen vrijwillig hebben aangemeld.

Dit voorlopige bestuur heeft als taak een vereniging op te richten (in plaats van een stichting) en zo snel mogelijk een sollicitatieprocedure voor een leidster te starten. Wanneer dit geregeld is zal er een bestuur gekozen worden door de leden en donateurs van de peuterspeelzaal. Dit nog te kiezen bestuur zal zich dan o.a. bezig moeten houden met de ouderbijdrage, groepsgrootte, leeftijdsgrens, etc.

Zover is het op dit moment nog niet, maar van alle kanten is er de wil getoond om de peuterspeelzaal voor Ten Boer en Thesinge te houden.

Joanne van der Meulen.

Kerkdiensten

- 1 september Thesinge
10.00 uur
prof. dr. J. Roldanus,
Groningen.
- 8 september Garmerwolde
10.00 uur
ds. C. de Vries-Batenburg, doop.
- 15 september Thesinge
10.00 uur dienst voorbereid en gedaan door gemeentelieden.
- 22 september Garmerwolde
10.00 uur
ds. C. de Vries-Batenburg.
- 29 september Thesinge
10.00 uur
ds. J.A. van Mierlo-van Kuipers,
Woltersum.

Praat ook eens met de Rabobank over uw verzekeringen.

Iedereen is wel ergens voor verzekerd. U dus ook. Klopt het allemaal nog. Want als er iets niet klopt, merkt u dat meestal te laat.

Vraag daarom eens naar ons testboekje 'Zeker voor Onzeker'. Het ligt voor u klaar.

Rabobank
Voor een verzekerder gevoel.

12.000 KUIKENS OP EEN BULT

We zijn op bezoek bij de familie Klunder in Garmerswolde.

Aanleiding was een (naar later bleek) foutief bericht dat hun bedrijf zou worden uitgebreid. Als we mevrouw Klunder daarover opbellen is haar reactie: 'Ze denken zeker dat we nooit doodgaan; nee hoor, mijn man is 66 jaar, dus geen uitbreiding meer'. Toch is onze nieuwsgierigheid geprikkeld en we worden van harte uitgenodigd om eens langs te komen.

Net een sprookje.

Leken als we zijn op dit gebied wordt ons eerst uit de doeken gedaan, dat het hier om een 'kuikenmestbedrijf' gaat. Vanuit de broedmachines arriveren hier kuikens (nog nauwelijks uit het ei) om na 6 weken en 3 dagen als kippen van bijna 2 kg. weer richting slachterij te vertrekken. Het gaat hier om aantallen rond de twaalfduizend; 'vanmorgen is er zo'n 20 ton vlees vertrokken'. Tussen twee koppels kuikens zit ongeveer 10 dagen om de mest te verwijderen en de ruimte, voedermachines en automatische drinkbakken schoon te maken. 'Het is mooi lossen' zegt de heer Klunder. 'We gooien ze als (12.000) aardappels op een bult en als ze de pootjes onder het lijf hebben spreiden ze zich uit. Ze lopen bij duizenden achter me aan, want ik ben dan hun moeder'. 'Geen mooier beest dan een kip' vult mevrouw Klunder aan, 'want direkt uit een ei kunnen ze alles: eten, drinken en lopen'. Die eerste dagen zijn het spannendst. Ze hebben dan nog slijm van de eidooier in hun darmen. Door middel van hoge temperaturen, waar ze dorst

van krijgen en dus veel water moeten drinken worden de dammen doorgespoeld. 'Na een dag of drie is het een sprookje', zegt de heer Klunder glunderend, al die witte donsjes op de vloer. Als alles dan naar wens verloopt is het niet moeilijk, maar er kunnen heel veel kinken

ning. 'Als de stroom uitvalt zijn ze na 2 uur dood'. Lang geleden viel de stroom eens uit 's nachts en hebben alle familieleden bij de deuren moeten staan om te ventileren en om te voorkomen dat er katten binnen zouden komen. 'De kinderen waren er goed flauw van'.

Even poseren voor de fotograaf.

(foto: Jos de Vries)

in de kabel komen. Eén keer lagen alle (4 weken oude) kippen 'plat'. (Dat zou een schade zijn van zo'n f 50.000,-). Klunder heeft ze toen met een geheim middel gered. Zowel de heer als mevrouw Klunder doen nu heel geheimzinnig, maar blijven hierover een gesloten boek. Dit middel had hij geleerd van Dokter de Vin uit Slagharen. Deze inmiddels hoogbejaarde pluimveearts heeft de heer Klunder talloze kneepjes van het vak geleerd en de laatste praat dan ook met veel respect over hem. 'En sommige mensen denken, dat we ook eieren hebben, maar deze kippen leggen natuurlijk nooit een ei'. Ook als de techniek de familie in de steek laat stijgt de span-

Natuurlijk leverde de hevige sneeuwval van 1979 ook problemen op. 'De silo was leeg en het duurde 3 dagen voor er weer voer gebracht kon worden'. Op rantsoen kwamen de kuikens erdoor, maar de winst was weg. Na 6½ week hebben de kippen het gewenste gewicht bereikt en moeten alle 12.000 binnen 3 uur gevangen worden. Daarvoor komen er zo'n 6 tot 8 vangers, want dat gebeurt met de hand! Alles in precies op dag en uur gepland. De heer Klunder zorgt ervoor, dat de kippen in schemerduister zitten; 'dan zijn ze rustiger'. (Daarvóór hebben ze altijd 24 uur per dag licht gehad, om ook constant te eten). Mevrouw Klunder zorgt voor koffie en eten voor de vangers. 'En voor een babbel en dat gaat me goed af!'

Nog nooit een veearts.

Deze maand is het 16 jaar geleden, dat de familie Klunder met dit bedrijf begon. In 1969 bleek er niet genoeg 'brood' meer te zitten in de melkerij en mestkoeien die ze hadden. (Tot januari dit jaar heeft de heer Klunder nog wel een aantal koeien gehouden. Nu nog één voor eigen melkgebruik. 'We zijn echt keuterboeren' roept mevrouw Klunder lachend). Het eerste jaar van de kuikenmesterij was het niet best. Na een paar maanden brak op veel plaatsen de vogelpest uit, niet bij ons, maar kippen waren niets waard. 'En natuurlijk wel je investeringen aflossen. We hebben nog nooit vakantie gehad en zijn nog nooit een winter dicht geweest. We hebben wel eens dag en nacht doorgewerkt als een koppel kuikens onverwacht eerder kwam. Maar we hebben wel lol gehad hoor!' Binnenkort komt het 100ste koppel kuikens. 'En nog nooit een veearts erbij gehad'. Behalve natuurlijk voor het inenten, na een paar dagen. Even hebben we een beeld voor ogen van een vermoede veearts die 12 duizend injecties geeft, maar ze worden gauw uit de droom geholpen: Dit gebeurt door sproeien. Toch is het mooie van het bedrijf eraf, vindt de heer Klunder. Er zijn teveel problemen met wetten en regeltjes. Vooral op het gebied van milieubescherming. Het spoelwater mag niet meer in het oppervlaktewater. Terecht misschien al die regels, maar ze vertellen je niet hoe het allemaal wél moet. Voor de grotere bedrijven gaat het kapitalen kosten. Grote formulieren moeten we invullen. nu ja, we vulden maar wat woorden in en kregen ze na 3 weken weer terug!

Restaurant

„de Pleisterplaats”

- voor gezelligheid
- voor kwaliteit
- en bovenal betaalbaar!

Gaykingastraat 32
9791 CH Ten Boer
tel. 05902-1441

Voor aardappelen,
groenten, fruit, exotische
vruchten en primeurs
gaat U naar de

echte Groenteman

Groentehal VEGTER Ten Boer

Tel. 2592 - Ten Boer
Tel. 1368 - St. Annen

KADO's
VOOR HAAR EN HEM.
Huishoudelijke
ARTIKELEN.

Winkelcentrum Lewenborg
Groningen
Telefoon 050-414040

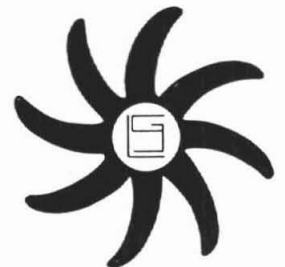
SHOPPYLAND BEDUM
Telefoon 05900-14384

C.J. Cremer-van Slochteren

STOWEZA

LOONBEDRIJF
CULTUUR TECHNISCHE WERKEN
MATERIEEL VERHUUR

417178
Telefoon 050 | 416091

GARMERWOLDE

De kuikenmesterij v.d. fam. Klunder aan de Grasdijk.

(foto: Jos de Vries)

De heer Klunder wil proberen wat te gaan 'afkicken' van het bedrijf maar dat is moeilijk. Zijn vrouw zou wel graag zien dat hij het wat rustiger aan gaat doen. Hoewel rustiger? Na 32 jaar huwelijk wil ze hem eindelijk wel eens leren de was op te hangen!

Elisabeth Schuling
Fieke van Weeghel

TJD OVER ?

De Amnesty-groep Ten Boer kampt op dit moment met een tekort aan actieve leden. De groep zoekt dringend mensen die zich in het Amnesty werk willen verdiepen en die mee willen werken aan de voortdurende stroom van allerlei akties, welke Amnesty International organiseert. De akties zijn zeer verschillend van aard. Dus voor mensen die belangstelling hebben is het zinvoller om bij mij eens langs te komen voor meer informatie. Denk er in ieder geval eens over na.

Joanne van der Meulen.

Aktiviteiten in 't Buurhoes

Vanaf 12 augustus heeft 't Buurhoes zijn poorten weer geopend en het verenigingsleven is aarzelend op gang gekomen. Muziek, zang en toneel zijn reeds gestart en de bridge-club begint op woensdag 4

september. Nieuwe starters, zowel beginners als gevorderden, worden ook op deze avond uitgenodigd. Ook op woensdagavond start een biljartcursus (bij voldoende deelname) onder leiding van een erkend bondsinstructeur van de KNBB dhr. Fr. Davids. In een serie van 5 avonden van 2 uur worden de lessen gegeven. Deelname is beperkt tot kleine groepen van 4 personen. Inlichtingen en/of opgave bij dhr. Davids, tel. 05902 - 3417.

HOBBYBEURS.

Op vrijdag 8 en zaterdag 9 november wordt weer de tweejaarlijkse hobby- en creativiteitsbeurs gehouden. Iedereen die denkt op hobbygebied iets leuks te kunnen maken en dit ook wil demonstreren op deze beurs, kan zich opgeven of inlichtingen verkrijgen op tel.nrs. 05902-1954 of 3454.

JAZZ-BALLET THESINGE

Ook dit keer zal de cursus Jazz-ballet pas in januari kunnen starten. Fanatieke cursisten (en die waren er) verwijs ik daarom naar Ten Boer, waar enkele leerlingen ook het vorig jaar op een leuke manier les hebben gehad van Yvonne Trenning.

Zij gaven toen zelfs een uitvoering!!!

In Garmerwolde wordt Jazzgymnastiek gegeven, dus dames en heren: 'les in beweging' in overvloed te krijgen.

Succes en tot ziens,
Tineke Kroon.

Stoomfluitjes

Te koop:
Kleuterfiets 4-6 jr.
Remkes, tel. 05902-2194

Gevraagd:
Wie bezit i.v.m. een stamboom (school)-foto's van Pieter Wierenga (1890-1965), Heiko W. (1855-1933), Pieter Geerts W. (1818-1902), Geert Heikes W. (1777-1861), P. Wierenga, Mozartlaan 18 9603 AR Hoogezand, tel. 05980 - 27252

Gevraagd:
Wie heeft een bureau of grote tafel over?
Elisabeth Schuling,
tel. 050 - 416355.

MODESHOW Plattelandsvrouwen, Garmerwolde

De Plattelandsvrouwen van de afdeling Garmerwolde organiseren op woensdagavond 18 september a.s. een Modeshow in café 'De Leeuw', Oude Rijksweg 6, aanvang 19.30 ur. De modeshow wordt verzorgd door Modehuis 'Aspens', Nieuwe Ebbingestraat 42 te Groningen. Leden mogen een gast meenemen. Verder hebben alle vrouwelijke inwoners van Garmerwolde gratis toegang.

WIST U DAT....

... de kerk van Garmerwolde tegenwoordig al bezoekers krijgt uit Frankrijk? Op zondag 11 augustus kwam een bus met Fransen uit de omgeving van Marseille voorrijden aan wie de pastoriebewoners, in hun beste Frans, een rondleiding gaven.

... auto's in de L v.d. Veenstraat in Garmerwolde lang niet altijd met de handrem aangehouden geparkeerd staan? Laatst stond en één tijden lang dwars over de straat, teruggeroeld vanaf een garage.

... er op maandag 9 september a.s. om 20.30 uur in het gemeentehuis van Ten Boer een oprichtingsvergadering van de vereniging Peuterspeelzaal georganiseerd wordt. Voor opgave van nieuwe peuters graag contact opnemen met mevrouw Borkent-IJpma, tel. 05902-1366.

SCHRIJF ZE VRIJ!

Op dinsdag 24 september organiseert de Amnesty-groep Ten Boer weer een schrijfavond in 't Buurhoes. Vanaf 20.15 uur kan er dan weer geschreven worden voor de vrijlating van gevangenen, die waar ook ter wereld op grond van hun godsdienstige of politieke overtuiging, hun huidskleur, ras of taal gevangen zitten. Voorbeeldbrieven zijn aanwezig. De bedoeling is deze brieven over te schrijven op luchtpostbladen (1 gulden per brief). De opkomst uit Thesinge en Garmerwolde was de vorige avond erg klein, noteer dus direkt even deze datum in uw agenda.

Joanne van der Meulen.

Onze meubels
mogen
gezien
worden!
slagter

telefoon 05902-1383 interieurverzorging
stadsweg 63, 9791 kb ten boer betimmeringen

Onverwachte gebeurtenis

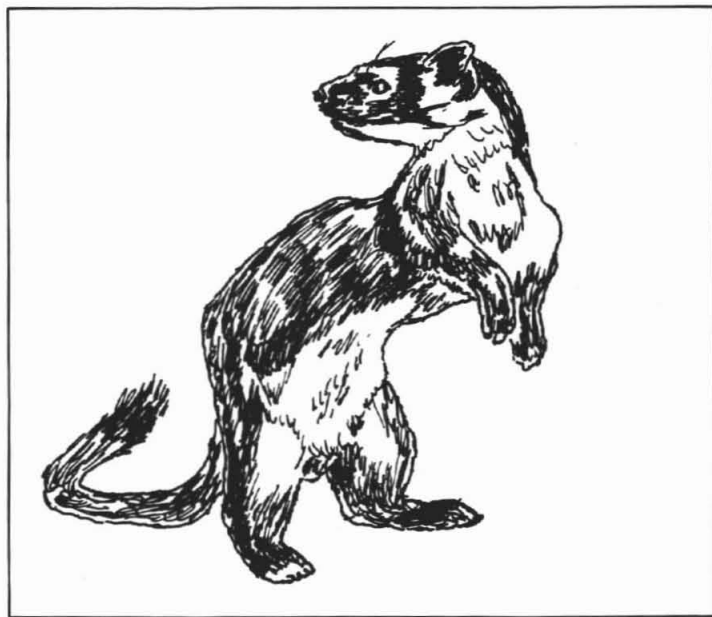
In deze tijd van het jaar zie je veel mensen trimmen, joggen, hardlopen en wat al niet meer zij om maar de juiste conditie op te bouwen voor het nieuwe seizoen. Wij (Herman, Bas en Mark Huiskes) zijn de laatste tijd ook wat aan het trimmen voor het meedoen aan de activiteiten van de Stichting Sportweek. We trimmen daarvoor meestal op de Stadsweg, omdat de natuur daar zeer mooi is.

Begin juli ontdekte Bas tijdens zo'n trimtocht een dood dier langs de kant van het fietspad op de Stadsweg, maar door zijn opmerking, dat er een dode rat langs de weg lag, waren we de plaats voorbij gerend en dachten er niet aan om terug te gaan. Toch gebeurde er iets vreemds op de terugweg. Er klonk een indringend gekrijs. We bleven verschrikt staan en zochten de grond af waar het geluid vandaan kwam. Ineens ontdekten we een zeer klein lang dun en rood-bruin diertje. Toen we het nader bekeken zagen we al gauw dat het niet ging om een jonge rat, maar waarschijnlijk, want zeker waren we niet, om een jonge wezel. Even later lag een wat groter exemplaar dood en verstijfd langs de weg. We wisten niet goed raad, maar besloten om het jonge dier en de moeder mee naar huis te nemen, omdat het jong waarschijnlijk honger had en daarom zo te keer ging. Toen we om ons heen keken beseften we ook hoe de tragedie ontstaan was. Door het verbreden van het fietspad van de Stadsweg, door een deel van de beschoeiing naast het karrepad weg te halen, en het daarna te verharderen, was het hol van de wezel bloot komen te liggen

en was de moeder waarschijnlijk geraakt en overleden. Thuis aangekomen, we hadden de wezel toen al in een schoenendoos gestopt, voel je je toch wat hulpeloos, omdat je niet weet hoe je in het land van de onbekendheid je weg moet zoeken.

We kwamen na wat rondvragen al snel in contact met Jettie de Vreede, die bevestigde dat het om een wezel ging. Door haar werk werden we attent gemaakt op het Natuur-Museum in Groningen wat we iedereen kunnen aanraden om daar eens een kijkje te nemen. Zij vertelde dat we het best contact konden opnemen met de dierenbescherming. Zo kwam de wezel binnen twee uur bij een dieren-specialzaak in Winneweer, waar de wezel is grootgebracht. Op dit moment is de wezel al weer in de natuur uitgezet.

We waren zeer benieuwd of het om een beschermd diersoort ging, maar hoorden al snel dat dat niet het geval was, omdat, zo werd ons verteld, het diertje zeer veel voorkomt. Dit was voor ons belangrijk om te weten, omdat we de moeder wilden laten prepareren (we noemden het toen nog opstoppen). Het is namelijk verplicht om beschermde dieren die dood zijn officieel aan te geven en vergunning te vragen voor het laten prepareren. We kwamen zo terecht bij de ministerieel erkende preparateur aan de Rijksweg nabij Oosterhoogebrug, dhr. Dijkhuizen. De officiële erkenning wil zeggen dat hij toestemming heeft om beschermde diersoorten te prepareren. Het is zeer de moeite waard om na afspraak een bezoek aan het zolderkamertje van dhr. Dijk-

Tekening: Herman Huiskes

huizen te brengen, omdat men daar een grote variëteit aan geprepareerde dieren kan zien en waarvan er ook vele te koop zijn. Op dit moment heeft de moeder een mooi plaatsje op de kast gekregen. We hadden door deze onverwachte gebeurtenis al heel wat wetenswaardigheden ontdekt, maar voelden ons na de vakantie toch niet happy omdat we van de wezel zelf in feite maar zeer weinig wisten. We zochten daarom in de bibliotheekbus en vonden daar twee boekjes waar iets over de wezel beschreven stond. We willen daarom tot slot een korte beschrijving van de wezel geven.

De latijnse naam is *Mustella nivalis*. Hij komt over de hele wereld voor maar vooral op het noordelijk halfrond. De lengte van een volwassen dier is ongeveer twintig cm. inclusief het 3-5 cm. lange staartje. Het dier is overal even dun. De pels is donker rood-bruin en van onderen wit in de noordelijke

windstreken draagt hij ook een wit winterkleed, maar dan zonder zwarte staartpunt, wat de wat grotere hemelijn zo karakteriseert. De wezel verblijft in elk landschaps-type en woont vooral in holen, gangen, steenhopen, bouwvallen en 's winters vooral in stallen, schuren en vaak zelfs in de stad. De wezel is een roofdier en schrikt niet terug voor een kip, vandaar dat hij vaak ten onrechte een slechte naam heeft. Hij is n.l. vooral een opruimer van schadelijke knagers zoals muizen en ratten. Ze zuigen ook graag eieren leeg. De wezel is vooral een nachtdier, maar het is bekend dat in de omgeving van de bewoonde wereld de wezel bijna al zijn schuwheid aflegt.

Herman Huiskes.

REDAKTIE-ADRESSEN

Redactie Garmerwolde:
Carel Hazeveld, Peta Jurjens,
Elisabeth Schuling, Jos de Vries,
Fieke v. Weeghel.

Redactie Thesinge:
Kees Faber, Annelies Heuvelmans,
Andries v.d. Meulen, (fotograaf),
Joanne v.d. Meulen,
Truus Top, Ad v. Zalk.

Eind-redactie Garmerwolde:
Elisabeth Schuling,
L. v.d. Veenstraat 2,
tel. 050-416355.

Eind-redactie Thesinge:
Kees Faber, Kapelstraat 5,
tel. 05902-2257.

Administratie: Peta Jurjens,
L. v.d. Veenstraat 15,
9798 PK Garmerwolde,
tel. 050-416094.

Bank: Rabo Garmerwolde,
rek.nr. 32.07.05.749
giro v.d. bank 916938.

Abonnementsgeld f 17.50 p.j.
Kopij inleveren: steeds vóór de
15de van de maand.

Druk: Rozenberg bv
drukkerij-kantoorboekhandel
Winkelcentrum Paddepoel, Groningen.

ELEKTRO
STEREO
HI-FI
TELEVISIE

E. Havenga

Oude Rijksweg 9
Garmerwolde
050-416425

Cafe "De Leeuw"

Voor uw:

BRUILOFTEN
FEESTEN
RECEPTIES
VERGADERINGEN
ZALENVERHUUR
050-416244

Oude Rijksweg 6
Garmerwolde

drukkenij
offset/boekdruk
alle voorkomende drukwerk

kantoorboekhandel
alles voor school & kantoor

postzegelhandel
voor uw munten-
& postzegel hobby

ROZENBERG

zonnelaan 281, 9742 bg groningen
winkelcentrum paddepoel
telefoon 050-776165